

หัวข้อวิจัย	แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ จังหวัดกำแพงเพชร - นครสวรรค์
ผู้ดำเนินการวิจัย ที่ปรึกษา	นางสาวอิทธิพร แสงพิรุณ และ นางสาวมนรัตน์ ใจเอื้อ รศ.ดร. โยธิน แสงวงดี
หน่วยงาน	โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ปีงบประมาณ	2555

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ จังหวัดกำแพงเพชร - นครสวรรค์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ เพื่อศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของพนักงานพิทักษ์ป่าอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ และเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี คือมีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ในการเลือกกลุ่มที่ต้องการสัมภาษณ์ใช้วิธีการแบบลูกโซ่หรือสโนบอลล์ และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยเป็นชาวบ้านในชุมชนจำนวน 400 คน การประมวลผลทางสถิติ ใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่าชาวบ้านในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.50 มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 51 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 80.80 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 54 มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 62 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 56 ส่วนใหญ่ชาวบ้านในชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 65.50 แต่ยังมีความรู้ความเข้าใจขั้นพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คิดเป็นร้อยละ 78.57 ชาวบ้านในชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการจัดการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.27$) ด้านการดำเนินการจัดการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.33$) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.02$) ด้านการจัดการความปลอดภัยในการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.74$) ด้านการประเมินผลการจัดการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.29$) ผลรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.73$) และชาวบ้านในชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการจัดการท่องเที่ยวเชิง

นิเวศอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.78$) ด้านสังคมและวัฒนธรรม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.17$) ด้านเศรษฐกิจ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.07$) ผลรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$)

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถร่วมกันทำนายการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ถูกต้องร้อยละ 3.17 พบว่าความรู้และความเข้าใจของชาวบ้านในชุมชนมีความสัมพันธ์กับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถร่วมกันทำนายการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ถูกต้องร้อยละ 3.59 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชนมีความสัมพันธ์กับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถร่วมกันทำนายการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ถูกต้องร้อยละ 38.46

พนักงานพิทักษ์ป่ามีการจัดการกับผู้ที่ลักลอบและรุกป่าโดยการให้ความรู้ความเข้าใจกับชาวเขาและชาวไทยพื้นราบ รัฐบาลจะช่วยเหลือในด้านสิทธิประโยชน์ และสวัสดิการต่าง ๆ รวมถึงผลดีและผลเสียที่จะได้รับโดยจะมีการดำเนินการตามกฎหมาย โดยทางอุทยานแห่งชาติแม่วงก์มีการจัดทำโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ เพื่อย้ายกลุ่มชาวเขาและชาวไทยพื้นราบไปอยู่ในที่ปลอดภัย และมีที่ดินสำหรับประกอบอาชีพและอยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งและมีโครงการฝึกสอนอาชีพให้แก่ชาวเขาและชาวไทยพื้นราบ เช่น หัตถกรรม การจักสาน เป็นต้น มีการใช้ยุทธศาสตร์การปกป้องพื้นที่โดยการบังคับใช้กฎหมายแก่ผู้ที่ลักลอบเข้ามาในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อมาใช้ประโยชน์ในเขตพื้นที่อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นที่ทำการสำนักงานใหญ่ของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ส่วนชาวบ้านในชุมชนมีส่วนร่วมกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือให้ชาวเขาและชาวไทยพื้นราบที่ชำนาญป่าได้มีส่วนร่วมทำงานกับพนักงานพิทักษ์ป่าอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ และเป็นตัวแทนของชาวบ้านเข้ามาเป็นคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ในพื้นที่อำเภอแม่วงก์ อำเภอแม่เลย์ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นการใช้แนวทางการจัดการพื้นที่แบบสันติวิธี เน้นการแก้ปัญหาโดยใช้สัมพันธภาพที่ดีแก่ชาวบ้านในชุมชน ซึ่งลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชาวบ้านในชุมชนได้เป็นอย่างดี

สำหรับข้อเสนอแนะนั้นควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในการมาเที่ยวอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ทางหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรรู้จักกับชาวบ้านในชุมชนเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ โดยการจัดฝึกอบรม ทางหน่วยงานภาครัฐควรร่วมมือกับทางสถาบันการศึกษาจัดโครงการอบรมมัคคุเทศก์น้อยเพื่อปลูกจิตสำนึกรักธรรมชาติและให้แก่คนรุ่นใหม่ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป และทางหน่วยงานภาครัฐควรมีนโยบายให้ชาวบ้านในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ให้มากขึ้น



Research Title: Guidelines for Sustainable Ecotourism Management in Mae Wong National Park in Kamphaeng Phet and Nakhon Sawan Provinces

Researchers: Ms. Thiraporn Sangpiroon and Ms. Monrat Jaieur

Research Consultant: Associate Professor Doctor Yothin Sawangdee

Organization: School of Tourism and Hospitality Management, Suan Dusit Rajabhat University

Fiscal Year: 2012

The research project on “Guidelines for Sustainable Ecotourism Management in Mae Wong National Park located in Kamphaeng Phet and Nakhon Sawan Provinces” has the objectives to study the level of villagers’ participation in ecotourism management in Mae Wong National Park, to study ecotourism management for the foresters in Mae Wong National Park and to recommend sustainable tourism development in Mae Wong National Park. This research emphasized on the use of Exploratory Mixed Methods Design for qualitative research by using in-depth interviews, triangulation techniques and snowball techniques for selecting the group for interviewing and quantitative research by using a sample group of 400 villagers in the community. This research used statistic analysis such as mean, standard deviation, percentage, and multiple regression analysis. The results are as follows:-

Most of villagers in the community or 51.50 percent are females; 51 percent have the age between 21–30 years old. 80.80 percent were married; 54 percent finished their education from high schools; 62 percent are farmers; 56 percent have monthly income lower than 5,000 Baht; 65.50 percent are lack of knowledge and understanding about the tourist capacity for ecotourism destinations. However, 78.57 percent have basic knowledge and understanding of ecotourism. The villagers in the community have participated in the management of Mae Wong National Park in 5 areas and with the following results:-

1. The participation level of tourism planning management is low ($\bar{x} = 2.27$).

2. The participation level of tourism operations management is medium ($\bar{x} = 3.33$).
3. The participation level of facilitation tourism is medium ($\bar{x} = 3.02$).
4. The participation level of tourism security management is medium ($\bar{x} = 2.74$).
5. The participation level of tourism evaluation management is low ($\bar{x} = 2.29$).

The average result of these 5 areas is a medium level of participation ($\bar{x} = 2.73$).

The level of participation of villagers and foresters for sustainable ecotourism management are included 3 areas with the following results:-

1. The level of participation in the environmental area is medium ($\bar{x} = 2.78$).
2. The level of participation in the social and cultural area is medium ($\bar{x} = 3.17$).
3. The level of participation in the economical area is medium ($\bar{x} = 3.07$).

The average result of these 3 areas is a medium level of participation ($\bar{x} = 3.00$).

The hypothesis test shows that 1) Sex, age, educational level, occupation and income of the local villagers have relationship with management of sustainable tourism at a statistically significant level of 0.05 and can predict the management of sustainable ecotourism at 3.17 percent. 2) The knowledge and understanding of the local villagers have relationship with management of sustainable tourism at a statistically significant level of 0.05 and can predict the management of sustainable ecotourism at 3.59 percent and 3) The participation level of the local villagers has relationship with management of sustainable tourism at a statistically significant level of 0.05 and can predict the management of sustainable ecotourism at 38.46 percent.

The foresters have to deal with smugglers and poachers from the hill tribes and Thai lowland tribal groups by providing them with knowledge and understanding. The government will help them by providing benefits, and various welfare programs. The implementation of this law will have both advantages and disadvantages for the recipients by offering them "Little House in the Large Forest Project" implemented by the Mae Wong National Park. The purpose of this project is to relocate these tribal people

to a safer zone and to provide them their own land for cultivation, permanent settlement, and vocational training projects such as handicrafts, etc. The foresters have used law enforcement in Amphur Pang Sila-Thong in Kamphaeng Phet Province where the headquarters of Mae Wong National Park is located to keep smugglers and poachers from illegally entering the park for their own benefits. The local villagers in the community and the foresters are involved in ecotourism management, which gives the hill tribes and the Thai lowland tribal people, who are skillful in lowland forests, to work together with the foresters in Mae Wong National Park. They will also be representatives for their community in the Mae Wong National Park committee in Amphur Mae Wong, and Amphur Mae Lay in Nakhon Sawan Province. This approach was used to peacefully deal with problem solving by making good relationships with the local villagers in the community. This also reduced conflicts between the local government and the local villagers in the community.

Recommendations should include studying about the capacity of tourists coming to the Mae Wong National Park. The government should provide more knowledge and understanding for the local villagers about tourism in the area of the National Park. This may include capacity building or trainings. The government should cooperate with educational institutions to conduct a training programme for children to be tourist guides to raise awareness in the new generations about sustainable ecotourism. Finally, the government should have a policy for villagers in the community to increasingly participate in tourism management in Mae Wong National Park.